श्रीमद् भागवत का यह सार
भगवद् भक्ति ही आधार

શ્રી મદ્ભાગવત રસિક કુટુંબ

ઉદ્ધવ ગીતા - પ્રથમ સોપાન

स्व धाम प्रस्थान को देखो हो रहे श्री कृष्ण तैयार।
उद्धृत किए उद्धव समक्ष अद्भुत अनमोल उद्गार।।

પ્રાર્થના

નારાયણં(ન્) નમસ્કૃત્ય, નરં(ઞ્) ચૈવ નરોત્તમમ્.
દેવીં(મ્) સરસ્વતીં(મ્) વ્યાસં(ન્), તતો જયમુદીરયેત્.

નામસઙ્કીર્તનં(મ્) યસ્ય, સર્વપાપપ્રણાશનમ્.
પ્રણામો દુ:ખશમનસ્, તં(ન્) નમામિ હરિં(મ્) પરમ્.

.. ૐ નમો ભગવતે વાસુદેવાય ..
.. અથ સપ્તમોઽધ્યાયઃ - ૭ ..

શ્રીભગવાનુવાચ

યદાત્થ માં(મ્) મહાભાગ, તચ્ચિકીર્ષિતમેવ મે .
બ્રહ્મા ભવો લોકપાલાઃ(સ્), સ્વર્વાસં(મ્) મેઽભિકાઙ્ક્ષિણઃ .. ૧..

તચ્ચિ + કીર્ષિ + તમેવ, મેઽભિ + કાઙ્ક્ષિણઃ

મયા નિષ્પાદિતં(મ્) હ્યત્ર, દેવકાર્યમશેષતઃ .
યદર્થમવતીર્ણોઽહ-મં(વ્)શેન બ્રહ્મણાર્થિતઃ .. ૨..

દેવકાર્ય + મશેષતઃ , યદર્થ + મવ + તીર્ણોઽહ , બ્રહ્મણાર્ + થિતઃ

કુલં(મ્) વૈ શાપનિર્દગ્ધં(ન્), નઙ્ક્ષ્યત્યન્યોન્યવિગ્રહાત્ .

સમુદ્રઃ(સ્) સપ્તમેઽહ્ન્યેતાં(મ્), પુરીં(ઞ્) ચ પ્લાવયિષ્યતિ .. ૩..

નઙ્ક્ષ્યત્ + યન્ + યોન્ય+ વિગ્રહાત્ , સપ્ત + મેઽહ્ + ન્યેતાં(મ્) , પ્લા + વયિષ્યતિ

યર્હ્યેવાયં(મ્) મયા ત્યક્તો, લોકોઽયં(ન્) નષ્ટમં(ઙ્)ગલઃ .

ભવિષ્યત્યચિરાત્ સાધો, કલિનાપિ નિરાકૃતઃ .. ૪..

યર્ + હ્યે + વાયં(મ્) , ભવિષ્યત્ + યચિરાત્

ન વસ્તવ્યં(ન્) ત્વયૈવેહ, મયા ત્યક્તે મહીતલે .

જનોઽધર્મરુચિર્ભદ્ર, ભવિષ્યતિ કલૌ યુગે .. ૫..

જનોઽ + ધર્મ + રુચિર્ + ભદ્ર

ત્વં(ન્) તુ સર્વં(મ્) પરિત્યજ્ય, સ્નેહં(મ્) સ્વજનબન્ધુષુ .

મય્યાવેશ્ય મનઃ(સ્) સમ્યક્, સમદૃગ્ વિચરસ્વ ગામ્ .. ૬..

યદિદં(મ્) મનસા વાચા, ચક્ષુર્ભ્યાં(મ્) શ્રવણાદિભિઃ .

નશ્વરં(ઙ્) ગૃહ્યમાણં(ઞ્) ચ, વિદ્ધિ માયામનોમયમ્ .. ૭..

શ્રવણા + દિભિઃ , માયા + મનો + મયમ્

પું(વ્)સોઽયુક્તસ્ય નાનાર્થો, ભ્રમઃ(સ્) સ ગુણદોષભાક્ .

કર્માકર્મવિકર્મેતિ, ગુણદોષધિયો ભિદા .. ૮..

પું(વ્)સોઽ + યુક્તસ્ય , કર્મા + કર્મ + વિકર્મેતિ

તસ્માદ્ યુક્તેન્દ્રિયગ્રામો, યુક્તચિત્ત ઇદં(ઞ્) જગત્ .

આત્મનીક્ષસ્વ વિતત-માત્માનં(મ્) મય્યધીશ્વરે .. ૯..

યુક્તેન્દ્રિ + યગ્રામો , આત્ + મની + ક્ષસ્વ , મય્ય + ધીશ્વરે

જ્ઞાનવિજ્ઞાનસં(ય્)યુક્ત, આત્મભૂતઃ(શ્) શરીરિણામ્ .

આત્માનુભવતુષ્ટાત્મા, નાન્તરાયૈર્વિહન્યસે .. ૧૦..

જ્ઞાન + વિજ્ઞાન + સં(ય્)યુક્ત , આત્મા + નુભવ + તુષ્ટાત્મા , નાન્ + તરાયૈર્ + વિહન્યસે

દોષબુદ્ધ્યોભયાતીતો, નિષેધાન્ન નિવર્તતે .

ગુણબુદ્ધ્યા ચ વિહિતં(ન્), ન કરોતિ યથાર્ભકઃ .. ૧૧..

દોષ + બુદ્ધ્યો + ભયાતીતો , નિષેધાન્ + ન

સર્વભૂતસુહૃચ્છાન્તો, જ્ઞાનવિજ્ઞાનનિશ્ચયઃ .
પશ્યન્ મદાત્મકં(મ્) વિશ્વં(ન્), ન વિપદ્યેત વૈ પુનઃ .. ૧૨..

સર્વભૂત + સુહૃચ્ + છાન્તો , જ્ઞાન + વિજ્ઞાન + નિશ્ચયઃ

શ્રીશુક ઉવાચ

ઇત્યાદિષ્ટો ભગવતા, મહાભાગવતો નૃપ .
ઉદ્ધવઃ(ફ્) પ્રણિપત્યાહ, તત્ત્વજિજ્ઞાસુરચ્યુતમ્ .. ૧૩..

પ્રણિ + પત્યાહ , તત્ત્વ + જિજ્ઞાસુ + રચ્યુતમ્

ઉદ્ધવ ઉવાચ

યોગેશ યોગવિન્યાસ, યોગાત્મન્ યોગસમ્ભવ .
નિઃ(શ્)શ્રેયસાય મે પ્રોક્તસ્- ત્યાગઃ(સ્) સં(ન્)ન્યાસલક્ષણઃ .. ૧૪..

ત્યાગોઽયં(ન્) દુષ્કરો ભૂમન્, કામાનાં(મ્) વિષયાત્મભિઃ .
સુતરાં(ન્) ત્વયિ સર્વાત્મન્- નભક્તૈરિતિ મે મતિઃ .. ૧૫..

સોઽહં(મ્) મમાહમિતિ મૂઢમતિર્વિગાઢસ્-
ત્વન્માયયા વિરચિતાત્મનિ સાનુબન્ધે .
તત્ત્વઞ્જસા નિગદિતં(મ્) ભવતા યથાહં(મ્),
સં(વ્) સાધયામિ ભગવન્નનુશાધિ ભૃત્યમ્.. ૧૬..

મૂઢ + મતિર્ + વિગાઢસ્ , ત્વન્ + માયયા , ભગવન્ + નનુશાધિ

સત્યસ્ય તે સ્વદૃશ આત્મન આત્મનોઽન્યં(મ્),
વક્તારમીશ વિબુધેષ્વપિ નાનુચક્ષે .
સર્વે વિમોહિતધિયસ્તવ માયયેમે,
બ્રહ્માદયસ્તનુભૃતો બહિરર્થભાવાઃ .. ૧૭..

વિમો + હિત + ધિયસ્ + તવ , બ્રહ્મા + દયસ્ + તનુભૃતો

તસ્માદ્ ભવન્તમનવદ્યમનન્તપારં(મ્),
સર્વજ્ઞમીશ્વરમકુણ્ઠવિકુણ્ઠધિષ્ણ્યમ્ .
નિર્વિણ્ણધીરહમુ હ વૃજિનાભિતપ્તો
નારાયણં(ન્) નરસખં(મ્) શરણં(મ્) પ્રપદ્યે .. ૧૮..

ભવન્ત + મનવદ્ય + મનન્ત + પારં , સર્વજ્ઞમીશ્વર + મકુણ્ઠ + વિકુણ્ઠ + ધિષ્ણ્યમ્
નિર્વિણ્ણ + ધીરહમુ , વૃજિના + ભિતપ્તો

શ્રીભગવાનુવાચ

પ્રાયેણ મનુજા લોકે, લોકતત્ત્વવિચક્ષણાઃ .
સમુદ્ધરન્તિ હ્યાત્માન-માત્મનૈવાશુભાશયાત્ .. ૧૯..

લોક + તત્ત્વ + વિચક્ષણાઃ , સમુદ્ + ધરન્તિ , માત્મ + નૈવા + શુભા + શયાત્

આત્મનો ગુરુરાત્મૈવ, પુરુષસ્ય વિશેષતઃ
યત્ પ્રત્યક્ષાનુમાનાભ્યાં(મ્), શ્રેયોઽસાવનુવિન્દતે .. ૨૦..

ગુરુ + રાત્મૈવ , પ્રત્યક્ષા + નુમાનાભ્યાં , શ્રેયોઽ + સાવ + નુવિન્દતે

પુરુષત્વે ચ માં(ન્) ધીરાઃ(સ્), સાઙ્ખ્યયોગવિશારદાઃ .
આવિસ્તરાં(મ્) પ્રપશ્યન્તિ, સર્વશક્ત્યુપબૃં(વ્)હિતમ્ .. ૨૧..

સાઙ્ખ્ય + યોગ + વિશારદાઃ , સર્વ + શક્ત્યુપ + બૃં(વ્)હિતમ્

એકદ્વિત્રિચતુષ્પાદો, બહુપાદસ્તથાપદઃ .
બહ્વ્યઃ(સ્) સન્તિ પુરઃ(સ્) સૃષ્ટાસ્-તાસાં(મ્) મે પૌરુષી પ્રિયા .. ૨૨..

એકદ્ + વિત્રિ + ચતુષ્ + પાદો , બહુપાદસ્ + તથા + પદઃ

અત્ર માં(મ્) માર્ગયન્ત્યદ્ધા, યુક્તા હેતુભિરીશ્વરમ્ .
ગૃહ્યમાણૈર્ગુણૈર્લિઙ્ગૈ- રગ્રાહ્યમનુમાનતઃ .. ૨૩..

માર્ગયન્ + ત્યદ્ધા , હેતુભિ + રીશ્વરમ્ , ગૃહ્ય + માણૈર્ + ગુણૈર્ + લિઙ્ગૈ

અત્રાપ્યુદાહરન્તીમ- મિતિહાસં(મ્) પુરાતનમ્
અવધૂતસ્ય સં(વ્)વાદં(મ્), યદોરમિતતેજસઃ ૨૪..

અત્રાપ્ + યુદા + હરન્તીમ , યદો + રમિત + તેજસઃ

અવધૂતં(ન્) દ્વિજં(ઙ્) કં(ઞ્)ચિચ્-ચરન્તમકુતોભયમ્ .
કવિં(ન્) નિરીક્ષ્ય તરુણં(મ્), યદુઃ(ફ્) પપ્રચ્છ ધર્મવિત્ .. ૨૫..

ચરન્ + તમ + કુતોભયમ્

યદુરુવાચ

કુતો બુદ્ધિરિયં(મ્) બ્રહ્મન્-નકર્તુઃ(સ્) સુવિશારદા .
યામાસાદ્ય ભવાઁલ્લોકં(મ્), વિદ્વાં(વ્)શ્ચરતિ બાલવત્ .. ૨૬..

વિદ્ + વાં(વ્)શ્ + ચરતિ

પ્રાયો ધર્માર્થકામેષુ, વિવિત્સાયાં(ઞ્) ચ માનવાઃ .
હેતુનૈવ સમીહન્તે, આયુષો યશસઃ(શ્) શ્રિયઃ .. ૨૭..

ધર્માર્થ + કામેષુ

ત્વં(ન્) તુ કલ્પઃ(ખ્) કવિર્દક્ષઃ(સ્), સુભગોઽમૃતભાષણઃ .
ન કર્તા નેહસે કિં(ઞ્)ચિજ્- જડોન્મત્તપિશાચવત્ .. ૨૮..

સુભગોઽ + મૃત + ભાષણઃ

જડોન્ + મત્ત + પિશાચવત્

જનેષુ દહ્યમાનેષુ, કામલોભદવાગ્નિના .
ન તપ્યસેઽગ્નિના મુક્તો , ગં(ઙ્)ગામ્ભઃ(સ્)સ્થ ઇવ દ્વિપઃ .. ૨૯..

કામલો + ભદ + વાગ્નિના , ગં(ઙ્)ગામ્ + ભઃ(સ્)સ્થ

ત્વં(મ્) હિ નઃ(ફ્) પૃચ્છતાં(મ્) બ્રહ્મન્-નાત્મન્યાનન્દકારણમ્ .
બ્રૂહિ સ્પર્શવિહીનસ્ય, ભવતઃ(ખ્) કેવલાત્મનઃ .. ૩૦..

નાત્મન્યા + નન્દકારણમ્ , સ્પર્શ + વિહીનસ્ય

શ્રીભગવાનુવાચ

યદુનૈવં(મ્) મહાભાગો, બ્રહ્મણ્યેન સુમેધસા.
પૃષ્ટઃ(સ્) સભાજિતઃ(ફ્) પ્રાહ, પ્રશ્રયાવનતં(ન્) દ્વિજઃ .. ૩૧..

પ્રશ્રયા + વનતં(ન્)

બ્રાહ્મણ ઉવાચ

સન્તિ મે ગુરવો રાજન્, બહવો બુદ્ધ્યુપાશ્રિતાઃ .
યતો બુદ્ધિમુપાદાય, મુક્તોઽટામીહ તાઞ્છૃણુ .. ૩૨..

બુદ્ + ધ્યુ + પાશ્રિતાઃ , બુદ્ધિ + મુપાદાય , મુક્તોઽ + ટામીહ

પૃથિવી વાયુરાકાશ-માપોઽગ્નિશ્ચન્દ્રમા રવિઃ .
કપોતોઽજગરઃ(સ્) સિન્ધુઃ(ફ્), પત(ઙ્)ગો મધુકૃદ્ ગજઃ .. ૩૩..

માપોઽગ્નિશ્ + ચન્દ્રમા

મધુહા હરિણો મીનઃ(ફ), પિ(ઙ્)ગલા કુરરોઽર્ભકઃ.
કુમારી શરકૃત્ સર્પ, ઊર્ણનાભિઃ(સ્) સુપેશકૃત્ .. ૩૪..

કુરરોઽર્ + ભકઃ

એતે મે ગુરવો રાજં(વ્)શ્- ચતુર્વિં(વ્)શતિરાશ્રિતાઃ .
શિક્ષા વૃત્તિભિરેતેષા- મન્વશિક્ષમિહાત્મનઃ .. ૩૫..

ચતુર્ + વિં(વ્)શતિ + રાશ્રિતાઃ , વૃત્તિ + ભિરે + તેષા , મન્વ + શિક્ષ + મિહાત્મનઃ

યતો યદનુશિક્ષામિ, યથા વા નાહુષાત્મજ .
તત્તથા પુરુષવ્યાઘ્ર, નિબોધ કથયામિ તે .. ૩૬..

યદનુ + શિક્ષામિ , તત્ + તથા

ભૂતૈરાક્રમ્યમાણોઽપિ, ધીરો દૈવવશાનુગૈઃ.
તદ્ વિદ્વાન્ન ચલેન્માર્ગા-દન્વશિક્ષં(ઙ્) ક્ષિતેર્વ્રતમ્ .. ૩૭..

ભૂતૈ + રાક્રમ્ય + માણોઽપિ , દૈવ + વશાનુગૈઃ

શશ્વત્પરાર્થસર્વેહઃ(ફ્), પરાર્થૈકાન્તસમ્ભવઃ .
સાધુઃ(શ્) શિક્ષેત ભૂભૃત્તો, નગશિષ્યઃ(ફ્) પરાત્મતામ્ .. ૩૮..

શશ્વત્ + પરાર્થ + સર્વેહઃ(ફ્) , પરાર્ + થૈકાન્ત + સમ્ભવઃ

પ્રાણવૃત્ત્યૈવ સન્તુષ્યેન્- મુનિર્નૈવેન્દ્રિયપ્રિયૈઃ .
જ્ઞાનં(મ્) યથા ન નશ્યેત, નાવકીર્યેત વાઙ્મનઃ .. ૩૯..

પ્રાણ + વૃત્ + ત્યૈવ , મુનિર્ + નૈવેન્દ્રિ + યપ્રિયૈઃ , નાવ + કીર્ + યેત

વિષયેષ્વાવિશન્ યોગી, નાનાધર્મેષુ સર્વતઃ .
ગુણદોષવ્યપેતાત્મા, ન વિષજ્જેત વાયુવત્ .. ૪૦..

વિષયેષ્ + વાવિશન્ , ગુણદોષ + વ્યપે + તાત્મા

પાર્થિવેષ્વિહ દેહેષુ, પ્રવિષ્ટસ્તદ્ગુણાશ્રયઃ .
ગુણૈર્ન યુજ્યતે યોગી, ગન્ધૈર્વાયુરિવાત્મદૃક્ .. ૪૧..

પાર્થિ + વેષ્વિહ , પ્રવિષ્ટસ્ + તદ્ + ગુણાશ્રયઃ, ગન્ધૈર્ + વાયુ + રિવાત્મ + દૃક્

અન્તર્હિતશ્ચ સ્થિરજં(ઙ્)ગમેષુ,
બ્રહ્માત્મભાવેન સમન્વયેન .
વ્યાપ્ત્યાવ્યવચ્છેદમસં(ઙ્)ગમાત્મનો,
મુનિર્નભસ્ત્વં(મ્) વિતતસ્ય ભાવયેત્ .. ૪૨..

સ્થિર + જં(ઙ્)ગમેષુ , વ્યાપ્ત્યા + વ્યવચ્છે + દમસં(ઙ્)ગ + માત્મનો , મુનિર્ + નભસ્ + ત્વં(મ્)

તેજોઽબન્નમયૈર્ભાવૈર્- મેઘાદ્યૈર્વાયુનેરિતૈઃ .
ન સ્પૃશ્યતે નભસ્તદ્વત્, કાલસૃષ્ટૈર્ગુણૈઃ(ફ્) પુમાન્ .. ૪૩..

તેજોઽ + બન્ન + મયૈર્ + ભાવૈર્ , મેઘા + દ્યૈર્ + વાયુ + નેરિતૈઃ નભસ્ + તદ્ + વત્

કાલ + સૃષ્ટૈર્ + ગૂણૈઃ(ફ્)

સ્વચ્છઃ(ફ્) પ્રકૃતિતઃ(સ્) સ્નિગ્ધો, માધુર્યસ્તીર્થભૂર્નૃણામ્ .
મુનિઃ(ફ્) પુનાત્યપાં(મ્) મિત્ર- મીક્ષોપસ્પર્શકીર્તનૈઃ .. ૪૪..

માધુર્યસ્ + તીર્થ + ભૂર્ + નૃણામ્ , મીક્ષો + પસ્પર્શ + કીર્તનૈઃ

તેજસ્વી તપસા દીપ્તો, દુર્ધર્ષોદરભાજનઃ .
સર્વભક્ષોઽપિ યુક્તાત્મા, નાદત્તે મલમગ્નિવત્ .. ૪૫..

દુર્ + ધર્ + ષોદર + ભાજનઃ મલ + મગ્નિ + વત્

ક્વચિચ્છન્નઃ(ખ્) કવચિત્ સ્પષ્ટ, ઉપાસ્યઃ(શ્) શ્રેય ઇચ્છતામ્ .
ભુઙ્ક્તે સર્વત્ર દાતૄણાં(ન્), દહન્ પ્રાગુત્તરાશુભમ્ .. ૪૬..

ક્વચિચ્ + છન્નઃ(ખ્) , પ્રાગુત્ + તરા + શુભમ્

સ્વમાયયા સૃષ્ટમિદં(મ્), સદસલ્લક્ષણં(મ્) વિભુઃ .
પ્રવિષ્ટ ઈયતે તત્તત્ – સ્વરૂપોઽગ્નિરિવૈધસિ .. ૪૭..

સદસલ્ + લક્ષણં(મ્) , તત્ + તત્ , સ્વરૂપોઽગ્ + નિરિ + વૈધસિ

વિસર્ગાદ્યાઃ(શ્) શ્મશાનાન્તા, ભાવા દેહસ્ય નાત્મનઃ .
કલાનામિવ ચન્દ્રસ્ય, કાલેનાવ્યક્તવર્ત્મના .. ૪૮..

શ્મશા + નાન્તા , કાલેના + વ્યક્ત + વર્ત્મના

કાલેન હ્યોઘવેગેન, ભૂતાનાં(મ્) પ્રભવાપ્યયૌ .
નિત્યાવપિ ન દૃશ્યેતે, આત્મનોઽગ્નેર્યથાર્ચિષામ્ .. ૪૯..

હ્યોઘ + વેગેન , આત્મનોઽગ્ + નેર્ + યથાર્ + ચિષામ્

ગુણૈર્ગુણાનુપાદત્તે, યથાકાલં(મ્) વિમુઞ્ચતિ .
ન તેષુ યુજ્યતે યોગી, ગોભિર્ગા ઇવ ગોપતિઃ .. ૫૦..

ગુણૈર્ + ગુણા + નુપા + દત્તે

બુધ્યતે સ્વે ન ભેદેન, વ્યક્તિસ્થ ઇવ તદ્ગતઃ .
લક્ષ્યતે સ્થૂલમતિભિ-રાત્મા ચાવસ્થિતોઽર્કવત્ .. ૫૧..

નાતિસ્નેહઃ(ફ્) પ્રસઙ્ગો વા, કર્તવ્યઃ(ખ્) ક્વાપિ કેનચિત્ .
કુર્વન્ વિન્દેત સન્તાપં(ઙ્), કપોત ઇવ દીનધીઃ .. ૫૨..

કપોતઃ(ખ્) કશ્ચનારણ્યે, કૃતનીડો વનસ્પતૌ .
કપોત્યા ભાર્યયા સાર્ધ-મુવાસ કતિચિત્સમાઃ .. ૫૩..

કશ્ + ચના + રણ્યે

કપોતૌ સ્નેહગુણિત-હૃદયૌ ગૃહધર્મિણૌ .
દૃષ્ટિં(ન્) દૃષ્ટ્યાં(ઙ્) ગમં(ઙ્)ગેન, બુદ્ધિં(મ્) બુદ્ધ્યા બબન્ધતુઃ .. ૫૪..

દૃષ્ટ્યાં(ઙ્) + ગમં(ઙ્) + ગેન

શય્યાસનાટનસ્થાન-વાર્તાક્રીડાશનાદિકમ્ .
મિથુનીભૂય વિશ્રબ્ધૌ, ચેરતુર્વનરાજિષુ .. ૫૫..

શય્યા + સના + ટનસ્થાન , વાર્તા + ક્રીડા + શના + દિકમ્ ચેરતુર્ + વન + રાજિષુ

યં(મ્) યં(મ્) વાઞ્છતિ સા રાજં(વ્)સ્ - તર્પયન્ત્યનુકમ્પિતા .
તં(ન્) તં(મ્) સમનયત્કામં(ઙ્), કૃચ્છ્રેણાપ્યજિતેન્દ્રિયઃ .. ૫૬..

તર્પયન્ + ત્યનુ + કમ્પિતા સમનયત્ + કામં(ઙ્) , ફચ્છે + ણાપ્ય + જિતેન્દ્રિયઃ

કપોતી પ્રથમં(ઙ્) ગર્ભં, ગૃહ્ણતી કાલ આગતે .
અણ્ડાનિ સુષુવે નીડે, સ્વપત્યુઃ(સ્) સન્નિધૌ સતી .. ૫૭..

તેષુ કાલે વ્યજાયન્ત, રચિતાવયવા હરેઃ .
શક્તિભિર્દુર્વિભાવ્યાભિઃ(ખ્), કોમલાં(ઙ્)ગતનૂરુહાઃ .. ૫૮..

રચિતા + વયવા , શક્તિભિર્ + દુર્વિભા + વ્યાભિઃ(ખ્)

પ્રજાઃ(ફ્) પુપુષતુઃ(ફ્) , પ્રીતૌ, દમ્પતી પુત્રવત્સલૌ .
શૃણ્વન્તૌ કૂજિતં(ન્) તાસાં(ન્), નિર્વૃતૌ કલભાષિતૈઃ .. ૫૯..

તાસાં(મ્) પતત્રૈઃ(સ્) સુસ્પર્શૈઃ(ખ્), કૂજિતૈર્મુગ્ધચેષ્ટિતૈઃ .
પ્રત્યુદ્ગમૈરદીનાનાં(મ્), પિતરૌ મુદમાપતુઃ .. ૬૦..

કૂજિતૈર્ + મુગ્ધ + ચેષ્ટિતૈઃ પ્રત્યુદ્ + ગમૈ + રદીનાનાં(મ્)

સ્નેહાનુબદ્ધહૃદયા-વન્યોન્યં(મ્) વિષ્ણુમાયયા .
વિમોહિતૌ દીનધિયૌ, શિશૂન્ પુપુષતુઃ(ફ્) પ્રજાઃ .. ૬૧..

સ્નેહા + નુબદ્ધ + હૃદયા

એકદા જગ્મતુસ્તાસા-મન્નાર્થં(ન્) તૌ કુટુમ્બિનૌ .
પરિતઃ(ખ્) કાનને તસ્મિન્- નર્થિનૌ ચેરતુશ્ચિરમ્ .. ૬૨..

જગ્ + મતુસ્ + તાસા , મન્ + નાર્થં(ન્) , ચેરતુશ્ + ચિરમ્

દૃષ્ટ્વા તાઁલ્લુબ્ધકઃ(ખ્) કશ્ચિદ્, યદૃચ્છાતો વનેચરઃ .
જગૃહે જાલમાતત્ય, ચરતઃ(સ્) સ્વાલયાન્તિકે .. ૬૩..

તાઁલ્ + લુબ્ધકઃ(ખ્) , જાલ + માતત્ય , સ્વા + લયાન્ + તિકે

કપોતશ્ચ કપોતી ચ, પ્રજાપોષે સદોત્સુકૌ .
ગતૌ પોષણમાદાય, સ્વનીડમુપજગ્મતુઃ .. ૬૪..

સદોત્ + સુકૌ , પોષણ + માદાય , સ્વની + ડમુપ + જગ્મતુઃ

કપોતી સ્વાત્મજાન્ વીક્ષ્ય, બાલકાન્ જાલસંવૃતાન્ .
તાનભ્યધાવત્ક્રોશન્તી, ક્રોશતો ભૃશદુઃખિતા .. ૬૫..

સ્વાત્ + મજાન્ , જાલ + સંવૃતાન્ , તાનભ્ય + ધાવત્ + ક્રોશન્તી , ભૃશ + દુઃખિતા

સાસકૃત્સ્નેહગુણિતા, દીનચિત્તાજમાયયા .

સ્વયં(ઞ્) ચાબધ્યત શિચા, બધ્દ્વાન્ પશ્યન્ત્યપસ્મૃતિઃ .. ૬૬..

સાસકૃત્ + સ્નેહ + ગુણિતા , દીન + ચિત્તા + જમાયયા પશ્યન્ત્ય + પસ્મૃતિઃ

કપોતશ્ચાત્મજાન્ બધ્દ્વા- નાત્મનોઽપ્યધિકાન્ પ્રિયાન્ .

ભાર્યાં(ઞ્) ચાત્મસમાં(ન્) દીનો, વિલલાપાતિદુઃખિતઃ .. ૬૭..

કપોતશ્ + ચાત્મજાન્ , નાત્મનોઽ + પ્યધિકાન્ , ચાત્ + મસમાં(ન્) , વિલલા + પાતિ + દુઃખિતઃ

અહો મે પશ્યતાપાય-મલ્પપુણ્યસ્ય દુર્મતેઃ .

અતૃપ્તસ્યાકૃતાર્થસ્ય, ગૃહસ્ત્રૈવર્ગિકો હતઃ .. ૬૮..

પશ્ય + તાપાય , મલ્પ + પુણ્યસ્ય , અતૃપ્તસ્ + યાકૃતાર્ + થસ્ય , ગૃહસ્ + ત્રૈવર્ + ગિકો

અનુરૂપાનુકૂલા ચ, યસ્ય મે પતિદેવતા .

શૂન્યે ગૃહે માં(મ્) સન્ત્યજ્ય, પુત્રૈઃ(સ્) સ્વર્યાતિ સાધુભિઃ .. ૬૯..

અનુરૂપા + નુકૂલા , સન્ + ત્યજ્ય

સોઽહં(મ્) શૂન્યે ગૃહે દીનો, મૃતદારો મૃતપ્રજઃ .

જિજીવિષે કિમર્થં(મ્) વા, વિધુરો દુઃખજીવિતઃ .. ૭૦..

તાં(વ્)સ્તથૈવાવૃતાઞ્છિગ્ભિર્ - મૃત્યુગ્રસ્તાન્ વિચેષ્ટતઃ .

સ્વયં(ઞ્) ચ કૃપણઃ(શ્) શિક્ષુ, પશ્યન્નપ્યબુધોઽપતત્ .. ૭૧..

તાં(વ્)સ્+ તથૈવા + વૃતાઞ્ + છિગ્ભિર્ , મૃત્યુ + ગ્રસ્તાન્ , પશ્યન્ + નપ્ય + બુધોઽપતત્

તં(મ્) લબ્ધ્વા લુબ્ધકઃ(ખ્) ક્રૂરઃ(ખ્), કપોતં(ગ્) ગૃહમેધિનમ્ .

કપોતકાન્ કપોતીં(ઞ્) ચ, સિધ્દ્વાર્થઃ(ફ્) પ્રયયૌ ગૃહમ્ .. ૭૨..

એવં(ગ્) કુટુમ્બ્યશાન્તાત્મા, દ્વન્દ્વારામઃ(ફ્) પતત્ત્રિવત્ .

પુષ્ણન્ કુટુમ્બં(ગ્) કૃપણઃ(સ્), સાનુબન્ધોઽવસીદતિ .. ૭૩..

કુટુમ્બ્ય + શાન્તાત્મા ,પતત્ + ત્રિવત્ ,સાનુબન્ધોઽ + વસીદતિ

યઃ(ફ્) પ્રાપ્ય માનુષં(મ્) લોકં(મ્), મુક્તિદ્વારમપાવૃતમ્ .

ગૃહેષુ ખગવત્ સક્તસ્ -તમારૂઢચ્યુતં(મ્) વિદુઃ .. ૭૪..

મુક્તિ + દ્વાર + મપાવૃતમ્ તમા + રૂઢ + ચ્યુતં(મ્)

ઇતિ શ્રીમદ્ભાગવતે મહાપુરાણે પારમહં(વ્)સ્યાં(મ્)
સં(વ્)હિતાયામેકાદશસ્કન્ધે સપ્તમોઽધ્યાયઃ ..

ૐ પૂર્ણમદ:(ફ્) પૂર્ણમિદં(મ્) પૂર્ણાત્પૂર્ણમુદચ્યતે
પૂર્ણસ્ય પૂર્ણમાદાય પૂર્ણમેવાવશિષ્યતે.
ૐ શાન્તિ:(શ્) શાન્તિ:(શ્) શાન્તિ: